

Sygn. akt II Ca 586/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Barbara Puchalska (spr.)
Sędziowie:	SSO Urszula Wynimko SSO Bogusław Suter
Protokolant:	st. sekr. sąd. Zofia Szczęsnowicz

po rozpoznaniu w dniu 23 sierpnia 2013 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. Ż.

przeciwko P. Ż. i M. Ż. (1)

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 28 marca 2013 r. sygn. akt IV RC 937/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w części oddalającej powództwo o obniżenie alimentów i alimenty ustalone wyrokiem Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 17 czerwca 2010 roku w sprawie IV RC 278/10 od Z. Ż. obniża z dniem 16 maja 2013 roku do kwoty po 300 (trzysta) złotych miesięcznie na rzecz M. Ż. (1) płatne do dnia 10-go każdego miesiąca do rąk M. Ż. (2) jako ustawowej przedstawicielki i do kwoty po 350 (trzysta pięćdziesiąt) złotych miesięcznie na rzecz P. Ż. płatne do dnia 10-go każdego miesiąca z 13 % odsetek w stosunku rocznym w razie zwłoki w płatności oraz oddala powództwo w pozostałym zakresie;

II. oddala apelację w pozostałej części.

UZASADNIENIE

Z. Ż. wniósł o obniżenie alimentów zasądzonych na rzecz małoletniej M. Ż. (1) z kwoty po 600 złotych miesięcznie do kwoty po 200 złotych miesięcznie oraz na rzecz pełnoletniego P. Ż. z kwoty po 700 złotych miesięcznie do kwoty po 200 złotych miesięcznie.

Małoletnia M. Ż. (1) reprezentowana przez ustawową przedstawicielkę M. Ż. (2) oraz pełnoletni P. Ż. reprezentowany przez pełnomocnika M. Ż. (2) wnieśli o oddalenie powództwa o obniżenie alimentów w całości.

Jednocześnie małoletnia M. Ż. (1) reprezentowana przez ustawową przedstawicielkę M. Ż. (2) wniosła o podwyższenie alimentów z kwoty po 600 złotych miesięcznie do kwoty po 900 złotych miesięcznie. Również P. Ż. reprezentowany przez pełnomocnika M. Ż. (2) wniósł o podwyższenie alimentów na jego rzecz z kwoty po 700 złotych miesięcznie do kwoty po 1.000 złotych miesięcznie.

Pozwany wzajemnie Z. Ż. wniósł o oddalenie powództwa wzajemnego M. Ż. (1) i P. Ż..

Wyrokiem z dnia 28 marca 2013 roku Sąd Rejonowy w Białymstoku oddalił powództwo o obniżenie alimentów i powództwo wzajemne o podwyższenie alimentów w całości oraz odstąpił od obciążania stron kosztami sądowymi.

Sąd I instancji ustalił, iż wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 13 listopada 2008 roku w sprawie I C 1113/08 rozwiązano przez rozwód związek małżeński M. Ż. (2) i Z. Ż. bez orzekania o winie stron. Władzę rodzicielską nad małoletnimi wówczas dziećmi stron – K., P. i M. rodzeństwem Ż. powierzono obojgu rodzicom ustalając ich miejsce pobytu przy matce. Kosztami utrzymania i wychowania małoletnich dzieci obciążono oboje rodziców. Z tych też względów zasądzono od Z. Ż. na rzecz K. alimenty w wysokości 800 złotych, na rzecz P. alimenty w wysokości 600 złotych, a na rzecz M. w wysokości 500 złotych miesięcznie. Tak ustalona wysokość alimentów została zmieniona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 11 marca 2011 roku wydanym w sprawie o sygn. akt I ACa 48/09 w ten sposób, że zasądzono na rzecz P. alimenty w wysokości po 1.000 złotych miesięcznie, a na rzecz M. po 800 złotych miesięcznie. Z uwagi na uzyskanie pełnoletniości przez K. Ż. odstąpiono od orzekania o wysokości alimentów na jego rzecz.

Ostatni raz wysokość alimentów należna od Z. Ż. na rzecz rodzeństwa Ż. została ustalona wyrokiem Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 17 czerwca 2010 roku w sprawie o sygn. akt IV RC 278/10 obniżającym wysokość alimentów na rzecz K. do wysokości po 700 złotych, na rzecz P. do wysokości po 700 złotych oraz na rzecz M. do wysokości po 600 złotych miesięcznie. Rozstrzygnięcie powyższe zostało zmienione wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 21 października 2010 roku w sprawie o sygn. akt. II Ca 700/10 tylko w takim zakresie, że oddalono powództwo o obniżenie alimentów na rzecz K. Ż..

W dacie ostatniego orzekania w kwestii alimentów powód główny Z. Ż. miał 45 lat. Od roku 1993 prowadził własną działalność gospodarczą w branży motoryzacyjnej, którą wyrejestrował w roku 2009. Później pracował u swojego byłego pracownika M. D. na podstawie umowy o pracę jako handlowiec – sprzedawca z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości 1.015 złotych. Z jego wynagrodzenia komornik pobierał 60 % z tytułu bieżących i zaległych alimentów. Mieszkał w domu swoich rodziców i z tego tytułu nie ponosił żadnych kosztów związanych z utrzymaniem domu. Wraz z byłą żoną był współwłaścicielem 5 działek rolnych położonych na os. (...) w B.. (...) te zostały zajęte przez komornika na poczet zadłużenia powoda, którego wysokość wynosiła około 500.000 złotych. Przeciwko powodowi toczyły się już wówczas postępowania egzekucyjne. Pomiedzy powodem a byłą żoną toczyła się także sprawa o podział majątku wspólnego.

Małoletnia M. Ż. (1) miała wówczas 14 lat i uczęszczała do I klasy gimnazjum. Z powodu braku funduszy nie korzystała z zajęć dodatkowych.

Małoletni wówczas P. Ż. miał 17 lat i był uczniem I klasy technikum mechanicznego. Również on nie korzystał z żadnych odpłatnych zajęć z uwagi na brak środków finansowych na ten cel.

M. Ż. (2) ustawowa przedstawicielka małoletnich miała 43 lata. Pracowała jako kierownik produkcji w firmie (...) z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości 979 złotych. Wspólnie z trójką dzieci mieszkała w dwupoziomym mieszkaniu, za które opłaty wynosiły 540 złotych tytułem czynszu, energia 125 złotych, Internet 50 złotych, gaz 20

złotych. Posiadała polisę ubezpieczeniową ze środkami w wysokości 6.000 złotych. Opłacała również polisy na rzecz synów w wysokości po 1.200 złotych rocznie, a na rzecz córki w wysokości po 1.800 złotych rocznie.

Zgodnie z ustaleniami Sądu I instancji obecnie powód – pozwany wzajemnie Z. Ż. ma 48 lat. Z powodu redukcji etatów został zwolniony z dotychczasowego zakładu pracy przez swojego byłego pracownika M. D.. Od lutego 2012 roku zarejestrowany był jako osoba bezrobotna początkowo z prawem do zasiłku, który otrzymywał do czerwca 2012 roku. W lipcu 2012 roku został wyrejestrowany z Powiatowego Urzędu Pracy, gdyż nie stawiał się na obowiązkowe wizyty. Spowodowane to było tym, iż w tym czasie przebywał w USA u swojej siostry. Celem wyjazdu było poszukiwanie pracy zarobkowej. Jednak nie udało się znaleźć pracy i cały pobyt w USA sponsorowany był przez jego siostrę, która również zakupiła mu bilet lotniczy. Po powrocie do kraju ponownie zarejestrował się jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku i bezskutecznie poszukiwał pracy na własną rękę. Udało mu się jedynie dwukrotnie podjąć pracę dodatkową, za którą otrzymał wynagrodzenie w wysokości około 500 złotych. Nadal mieszka ze swoimi rodzicami i nie dokłada się do kosztów utrzymania domu. Jego rodzice utrzymują się z emerytur w wysokości po 1.000 i 1.100 złotych. Powód główny choruje na reumatyzm, zwyrodnienie stawów oraz nadciśnienie na, które przyjmuje leki za kwotę po 100 złotych miesięcznie. Między powodem głównym a byłą żoną nadal trwa sprawa o podział majątku wspólnego. W skład wspólnego majątku wchodzi mieszkanie na ul. (...) i lokal handlowo – usługowy również na ul. (...) a także garaż. Wspólnie z byłą żoną ma również długi, których wysokość wynosi około 300.000 złotych. Z majątku wspólnego posiadają także samochód C. (...) rocznik 2001, który jest użytkowany przez M. Ż. (2). Cztery z pięciu działek rolnych, które posiadali we współwłasności byli małżonkowie, zostały zlicytowane i sprzedane przez komornika na poczet zaległych alimentów oraz pozostałość na rzecz wierzycieli. Powód główny podał, iż prócz alimentów na rzecz M. i P. zobowiązany jest także alimentacyjnie na rzecz pełnoletniego K. Ż. kwotą po 700 złotych miesięcznie. Ponadto jego zaległości alimentacyjne na każde z dzieci wynoszą po około 15.000 złotych. Powód główny podał, iż spotyka się z dziećmi i w miarę swoich możliwości stara się im kupować prezenty. Podczas pobytu w USA zakupił M. buty, a P. zakupił nowe i używane ubrania. Zaprzeczył twierdzeniom M. Ż. (2), iż kilkakrotnie wyjeżdżał do Wielkiej Brytanii. Podał, iż w ostatnich latach tylko raz wyjechał do Wielkiej Brytanii w odwiedziny do ciotecznej siostry, a wyjazd był w całości opłacony przez jego kuzynkę.

Małoletnia pozwana – powódka wzajemna M. Ż. (1) ma obecnie 17 lat. Uczęszcza do III klasy gimnazjum i ma rok opóźnienia w nauce. Jest dzieckiem ogólnie zdrowym. Do jej kosztów utrzymania przedstawicielka ustawowa zaliczyła koszty związane z pokryciem 1/3 kosztów utrzymania i eksploatacji mieszkania w wysokości około 270 złotych na które składają się opłata w 1/3 za czynsz w wysokości 533,90 złotych, energia elektryczna 174,73 złotych, gaz 34,13 złotych oraz opłata za Internet 60 złotych. Na małoletnią przypadają również koszty związane z zakupem biletu miesięcznego w wysokości 40 złotych. Małoletnia otrzymuje stypendium w szkole w wysokości 130 złotych miesięcznie. Do pozostałych kosztów związanych z utrzymaniem małoletniej jej ustawowa przedstawicielka zaliczyła koszty wyżywienia 450 złotych, wydatki związane ze szkołą 175 złotych, obiady w szkole 66 złotych, kultura około 80 złotych, ubranie i obuwie 340 złotych, kosmetyki 60 złotych, leki i witaminy 60 złotych, wypoczynek wakacyjny 250 złotych, a także roczne ubezpieczenie w wysokości 2.000 złotych.

Pozwany – powód wzajemny P. Ż. ma 20 lat. Kontynuuje edukację w zawodowej szkole gastronomicznej i zakończenie nauki w szkole nastąpi w roku 2013. Z tytułu odbywania praktyk otrzymuje miesięcznie kwotę 160 złotych. Otrzymuje również stypendium w wysokości 130 złotych miesięcznie. Pozwany ma problemy zdrowotne z rękoma i ścięgnami. Przeszedł już jedną operację i obecnie nie wymaga leczenia farmakologicznego. Na jego miesięczny koszt utrzymania również składa się 1/3 kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania oraz opłatami za media w łącznej wysokości około 270 złotych. Poza tym do jego pozostałych kosztów utrzymania jego pełnomocnik M. Ż. (2) zaliczyła także koszty wyżywienia 450 złotych, wydatki związane ze szkołą 175 złotych, obiady w szkole 66 złotych, kultura około 80 złotych, ubranie i obuwie 340 złotych, kosmetyki 60 złotych, leki i witaminy 60 złotych, wypoczynek wakacyjny 250 złotych, a także roczne ubezpieczenie w wysokości 2.000 złotych.

M. Ż. (2) ma obecnie 46 lat. Do stycznia 2012 roku pracowała w firmie (...) z wynagrodzeniem w wysokości około 1.200 złotych. Została zwolniona z upływem terminu, na jaki została zawarta umowa. Przez pozostałą część roku 2012 nie pracowała, gdyż przebywała na zwolnieniu lekarskim z powodu depresji. Miesięczna kuracja od depresji kosztuje

około 6 złotych. Od lipca 2012 roku zarejestrowana była jako osoba bezrobotna z prawem do zasiłku w wysokości 600 złotych, który otrzymywała do połowy stycznia 2013 roku. Obecnie nie otrzymuje zasiłku i nie korzysta też z zasiłków z pomocy społecznej. Utrzymuje się z wynajmu lokalu usługowego będącego współwłasnością z byłym mężem, za który otrzymuje około 400 złotych miesięcznie. Ponadto podejmowała prace dorywcze, za które uzyskała w roku 2013 dochód w łącznej wysokości 2.000 złotych. M. Ż. (2) podała, iż miesięczny koszt utrzymania każdego z dzieci wzrósł średnio o 300 złotych z uwagi na podwyżki cen żywności, ubrań i mediów.

Sąd I instancji doszedł do przekonania, iż powództwo główne jest bezzasadne, gdyż nie miała miejsca „zmiana stosunków”, uprawniająca w myśl art. 138 kro do obniżenia alimentów. W dacie ostatniego orzekania o wysokości alimentów powód podejmował pracę zarobkową, choć z niewielkim dochodem. Był w posiadaniu wspólnie z byłą żoną znacznego majątku, który był zajęty w większości przez komornika. Wówczas jego należności na rzecz wierzycieli wynosiły około 500.000 złotych. Wyrokując w ostatniej sprawie o alimenty sądy obu instancji uznały, iż posiada on możliwości zarobkowe pozwalające na sprostanie obowiązkowi alimentacyjnemu na poziomie po 600 i po 700 złotych miesięcznie. Zdaniem Sądu Rejonowego obecnie sytuacja powoda głównego nie uległa aż tak istotnej zmianie, by obniżyć alimenty na rzecz dzieci do kwot po 200 złotych miesięcznie. Co do możliwości zarobkowych powoda Sąd I instancji zaznaczył, iż powód nie przedstawił żadnych przyczyn, dlaczego nie jest w stanie podjąć się choćby prac dodatkowych. Powód główny jest jeszcze osobą w sile wieku i zdolną do pracy, a schorzenia na jakie cierpi, nadciśnienie i reumatyzm, nie są chorobami uniemożliwiającymi podjęcie stałego lub dorywczego zatrudnienia. Ponadto zmianie uległa również sytuacja powoda głównego związku z jego zadłużeniem. Komornik dokonał sprzedaży czterech działek będących współwłasnością powoda głównego i jego byłej żony i uzyskane w ten sposób środki zostały przeznaczone na spłatę części wierzytelności. Dług powoda głównego zmniejszył się i obecnie wynosi mniej niż 300.000 złotych. Sąd I instancji uznał, iż powód główny ma możliwości zarobkowe na wyższym poziomie niż sam deklarował i jest w stanie podolać obowiązkowi alimentacyjnemu na dotychczasowym poziomie. Powód nie wykazał, że kłopoty z nadciśnieniem lub reumatyzmem zostały stwierdzone przez lekarza, a nadto, że ma to jakikolwiek wpływ na ograniczenie możliwości podjęcia pracy przez powoda głównego. Nie wykazał również, aby była żona otrzymywała wyższą niż 400 zł netto miesięcznie kwotę z tytułu wynajmu lokalu użytkowego.

Sąd Rejonowy uznał za bezzasadne powództwo wzajemne, gdyż pozwani – powodowie wzajemni nie wykazali, by od daty ostatniego orzekania w przedmiocie alimentów wzrosły potrzeby powodów wzajemnych w stopniu uzasadniającym podwyższenie alimentów. Nadal są oni na etapie edukacji szkolnej, choć oboje mają opóźnienie w programowej nauce. Sąd Rejonowy uznał za zawyżone koszty utrzymania pozwanych – powodów wzajemnych deklarowane przez ich matkę, w tym za zawyżone uznał koszty związane z kwotą wydatkowaną na wyżywienie w wysokości 450 złotych wskazując, iż wystarczającą kwotą będzie kwota po 300 złotych miesięcznie. Za zawyżone uznał również sumy wydatkowane na zakup kosmetyków i lekarstw oraz wydatki szkolne określone na kwotę po 175 złotych miesięcznie. Zdaniem Sądu Rejonowego zawyżona została również kwota przeznaczana na zakup nowej odzieży i obuwia w wysokości po 340 złotych miesięcznie uznając, że odpowiednia na ten cel kwota to około 100 złotych miesięcznie. Za bardzo zawyżone uznał wydatki na rozrywkę i wypoczynek wakacyjny w wysokości po 330 złotych miesięcznie wskazując, że kwotą wystarczającą na zapewnienie dodatkowych rozrywek musi być kwota po 100 złotych. Za nieuzasadniony wydatek uznał kwotę 2.000 złotych przeznaczaną na roczne dodatkowe ubezpieczenie. Sąd Rejonowy nie kwestionował kwoty przypadającej na powodów wzajemnych w wysokości po 270 złotych związanej z opłatami za mieszkanie oraz kwot wydatkowanych na media.

Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy powołał art. 138 k.r. i o. i art. 135 § 1 k.r. i o., zaś o kosztach sądowych orzekł w myśl art. 102 k.p.c.

Powód zaskarżył powyższy wyrok apelacją w części dotyczącej powództwa głównego wnosząc o jego zmianę i obniżenie alimentów zgodnie z żądaniem pozwu. Wyrokowi zarzucił:

1) ***naruszenie prawa materialnego, tj. art. 138 kro przez przyjęcie, że w przedmiotowej sprawie nie miała miejsca zmiana stosunków uprawniająca w myśl art. 138 kro do ponownego określenia ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego względem dzieci, w sytuacji, gdy od wydanego***

ostatnio orzeczenia w sprawie powód stracił stałe zatrudnienie, w związku z czym pozostaje bez zatrudnienia, utrzymują go rodzice, zaś wszelkie próby podjęcia pracy zarobkowej nie przynoszą oczekiwanego rezultatu, co uniemożliwia mu zaspokajanie potrzeb pozwanych w łącznej kwocie 1.300 złotych;

2) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 135 § 1 kro poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i oddalenie powództwa o obniżenie alimentów polegające na przyjęciu, iż pomimo braku pracy i pozostawania na utrzymaniu swoich rodziców nie stanowi jeszcze wystarczającej podstawy do obniżenia obowiązku alimentacyjnego względem pozwanych w sytuacji, gdy jest to istotna okoliczność, gdyż pozostawienie obowiązku alimentacyjnego na tym samym poziomie prowadzi wyłącznie do wzrostu zadłużenia i dalszej sprzedaży majątku wspólnego.

Wskazując na powyższe wniósł o załączenie w poczet materiału dowodowego:

a. zaświadczenia z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie o wydaniu decyzji nr (...) z dnia 11 lutego 2013 roku o przyznaniu pozwanej M. Ż. (1) świadczenia z funduszu alimentacyjnego w kwocie 500 zł miesięcznie od 1 lutego 2013 roku do 30 września 2013 roku i zaświadczenia z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie o wydaniu decyzji nr (...) z dnia 11 lutego 2013 roku o przyznaniu pozwanemu P. Ż. świadczenia z funduszu alimentacyjnego w kwocie 500 zł miesięcznie od 1 lutego 2013 roku do 30 września 2013 roku – na okoliczność pozyskania przez pozwanych dodatkowych źródeł utrzymania;

b. skierowania na leczenie uzdrowiskowe z dnia 25 marca 2013 roku, skierowania do poradni specjalistycznej – poradni reumatologicznej z dnia 22 marca 2013r., faktury VAT nr (...) na okoliczność złego stanu zdrowia, przewlekłych chorób powoda, przyjmowania leków i kosztów leczenia.

Pismem procesowym z dnia 12 lipca 2013 roku w związku z pojawieniem się nowych okoliczności powód wniósł o dopuszczenie dowodu z dokumentów w postaci: karty informacyjnej z Samodzielnego Publicznego ZOZ Wojewódzkiego Szpitala (...) w B. z dnia 10.06.2013 r., badania głowy z dnia 10.06.2013 roku z Centrum Medycznego (...) Niepublicznego ZOZ w B., karty informacyjnej z dnia 01.06.2013 roku z (...) w B. Kliniki (...), karty informacyjnej z (...) ZOZ im. dr S. D. w C. Neurologia z dnia 22.05.2013 roku, dwóch zaświadczeń lekarskich z dnia 22.05.2013 roku i 01.06.2013 roku – na okoliczność przeprowadzonego u powoda zabiegu operacyjnego w postaci usunięcia krwaka tętnicy środkowej mózgu prawej, dolegliwości z tym związanych, skutków zabiegu, ograniczeń z nim związanych, w tym również niezdolności do pracy.

SĄD OKRĘGOWY USTALIŁ I ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

Apelacja okazała się częściowo zasadna.

Analiza rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w części dotyczącej powództwa głównego w oparciu o materiał dowodowy zebrany w sprawie i zarzuty apelacji doprowadziła Sąd Okręgowy do wniosku, iż na datę zamknięcia rozprawy w pierwszej instancji nie było podstaw do obniżenia obowiązku alimentacyjnego obciążającego powoda. Sąd Rejonowy, bazując na prawidłowych na datę 28 marca 2013 roku ustaleniach faktycznych i prawidłowo zastosowanym prawie materialnym, doszedł do trafnych wniosków, iż powód jest w stanie łożyć alimenty w dotychczasowej wysokości. Wprawdzie bowiem powód pozostawał bez pracy, niemniej jednak był osobą zdrową, w sile wieku i mimo podnoszonych schorzeń był zdolny do pracy zarobkowej w stopniu umożliwiającym wywiązywanie się z obowiązku alimentacyjnego określonego na dotychczasowym poziomie. Z tych przyczyn Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu Rejonowego, jeśli chodzi o okres do dnia 16 maja 2013 roku.

Analiza dokumentów złożonych do akt sprawy przez powoda na etapie postępowania odwoławczego doprowadziła Sąd Okręgowy do wniosku, iż poczynając z dniem 16 maja 2013 roku doszło do istotnej zmiany w sytuacji życiowej powoda, co uzasadniało obniżenie z tym dniem alimentów należnych pozwany.

Z zaświadczeń lekarskich i decyzji Starosty Powiatu B. z dnia 16 sierpnia 2013 roku przedstawionych przez powoda wynika, że powód od dnia 16 maja 2013 roku przebywa na zwolnieniu lekarskim, wystawionym na chwilę obecną do 19 września 2013 roku (k. 125, k. 126, k. 135, k. 136). Zgodnie z kartą informacyjną leczenia szpitalnego powód w dniu 16 maja 2013 roku został przyjęty na Oddział Neurologii w (...) ZOZ im. dr S. D. w C. (k. 127), zaś w dniu 28 maja 2013 roku przeszedł w (...) Szpitalu (...) w B. operację usunięcia krwiaka tętnicy mózgu (k. 128). Przedstawione powyżej okoliczności prowadzą do wniosku, iż powód od dnia 16 maja 2013 roku do co najmniej 19 września 2013 roku ma znacznie ograniczone możliwości płatnicze. Nie budzi wątpliwości Sądu Okręgowego, iż operacja, jaką przeszedł powód i długi okres przebywania na zwolnieniu lekarskim ograniczają na chwilę obecną zdolność do pracy powoda, co skutkuje tym, że powód poczynając z dniem 16 maja 2013 roku nie jest w stanie wywiązywać się z obowiązku alimentacyjnego ustalonego na łączną kwotę 1.300 złotych miesięcznie na rzecz obojga pozwanych.

Określenie kwoty alimentów od rodzica na rzecz dziecka stanowi wypadkową nie tylko usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego i wkładu osobistych starań rodzica w utrzymanie i wychowanie dziecka, lecz również zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego do alimentacji. W sytuacji, w której możliwości zarobkowe rodzica ulegają znacznemu obniżeniu, uzasadnione staje się obniżenie kwoty dotychczasowych alimentów. Zgodnie bowiem z zasadą utrwaloną w orzecznictwie, dzieci mają prawo do równej stopy życiowej z rodzicami. Oznacza to, że rodzice powinni zapewnić dziecku warunki materialne odpowiadające tym, w jakich żyją sami. Jeżeli zatem stopa życiowa rodziców ulega radykalnemu obniżeniu, jak w niniejszej sprawie, to automatycznie obniżeniu ulegają również warunki materialne dzieci i stosownie do tych nowych warunków należy ustalać wysokość alimentów. Obowiązek zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego do alimentacji nie może pozostawać w oderwaniu od możliwości zarobkowych zobowiązanego. Możliwości zarobkowe i majątkowe rodzica wyznaczają górną granicę, do jakiej może zostać ustalona wysokość alimentów. Wysokość raty alimentacyjnej musi być realna w tym sensie, że zobowiązany do alimentacji musi mieć realną możliwość wywiązania się z obowiązku alimentacji. W takiej sytuacji usprawiedliwione potrzeby uprawnionego do alimentacji, a w konsekwencji wysokość raty alimentacyjnej, należy ustalać adekwatnie do niższych, niż poprzednio, możliwości zarobkowych zobowiązanego do alimentacji.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, iż wraz z obniżeniem standardu życia obojga rodziców obniżeniu powinien ulec również dotychczasowy standard życia pozwanych. W konsekwencji na chwilę obecną za usprawiedliwione w przypadku pozwanych należy uznać zapewnienie im podstawowych warunków egzystencji w postaci w szczególności wyżywienia, odzieży i obuwia, środków na higienę i ochronę zdrowia oraz kształcenie. Sąd Okręgowy podziela przy tym stanowisko Sądu Rejonowego, iż znaczna część wydatków na utrzymanie pozwanych deklarowanych przez matkę została znacznie zawyżona. Uwzględniając wiek pozwanych, fakt kontynuacji nauki i stopę życiową rodziców, usprawiedliwione potrzeby pozwanych należy ustalić na poziomie około 800 złotych miesięcznie co do M. Ź. (1) i na kwotę około 850 złotych miesięcznie co do P. Ź..

W świetle przedstawionych powyżej okoliczności uzasadnione jest obniżenie kwoty dotychczasowych alimentów poczynając z dniem 16 maja 2013 roku, gdyż w tej dacie doszło do istotnej zmiany stosunków w rozumieniu art. 138 k.r.o. Pozostawienie alimentów na dotychczasowym poziomie skutkowałoby narastaniem zadłużenia alimentacyjnego powoda, gdyż powód z uwagi na stan zdrowia nie miałby realnej możliwości wywiązania się z obowiązku alimentacyjnego na poziomie ustalonym wyrokiem Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 17 czerwca 2010 roku, IV RC 278/10. Skoro dotychczasowe możliwości zarobkowe powoda uległy znacznemu zmniejszeniu z uwagi na stan zdrowia, to usprawiedliwione potrzeby pozwanych ponad kwotę alimentów należnych im od ojca powinna zaspokajać matka pozwanych, na której również spoczywa obowiązek alimentacyjny. Wprawdzie matka pozwanych pozostaje bez stałej pracy, niemniej jednak możliwości zarobkowych zobowiązanego do alimentacji nie należy kojarzyć z wysokością faktycznych zarobków, bądź stanem posiadanego majątku, lecz należy uwzględnić wszelkie niewykorzystane możliwości, jeżeli tylko są one realne. Oznacza to, że zakresu obowiązku alimentacyjnego

nie wyznacza się wyłącznie na podstawie kwoty aktualnie osiągniętych zarobków, lecz należy uwzględniać możliwości zarobkowe dłużnika, czyli kwoty, jakie zarabiałby, gdyby owe możliwości w pełni wykorzystywał. Nic nie wskazuje na to, by obecnie matka pozwanych była niezdolna do podjęcia pracy zarobkowej. Jak wyjaśniła na rozprawie apelacyjnej, choć nie ma stałej pracy, to podejmuje prace dorywcze. Ponadto uzyskuje dochód z wynajmu lokalu użytkowego. Biorąc to pod uwagę Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż matka pozwanych powinna przejąć na siebie główny ciężar utrzymania dzieci na czas powrotu do zdrowia powoda.

Sąd Okręgowy miał jednocześnie na uwadze, iż powód, jak podał na rozprawie apelacyjnej, może wykonywać prace dorywcze w bardzo ograniczonym zakresie u znajomych, u rodziny, ponadto kompletuje dokumentację w celu wystąpienia z wnioskiem o rentę. W sytuacji zaś zakończenia sprawy o podział majątku wspólnego pozwany być może otrzyma poszczególne składniki majątku wspólnego, które będzie mógł spieniężyć, a pozyskane fundusze przeznaczyć na zaspokojenie usprawiedliwionych potrzeb pozwanych. Podkreślić należy przy tym, że jeśli dojdzie do korzystnej zmiany jeśli chodzi o możliwości zarobkowe i majątkowe powoda, to pozwani w każdym czasie mogą wystąpić z powództwem o podwyższenie alimentów.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I w części oddalającej powództwo o obniżenie alimentów w ten sposób, że alimenty ustalone wyrokiem Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 17 czerwca 2010 roku w sprawie IV RC 278/10 od Z. Ź. obniżył z dniem 16 maja 2013 roku do kwoty po 300 złotych miesięcznie na rzecz M. Ź. (1) płatne do dnia 10-go każdego miesiąca do rąk M. Ź. (2) jako ustawowej przedstawicielki i do kwoty po 350 złotych miesięcznie na rzecz P. Ź. płatne do dnia 10-go każdego miesiąca z 13 % odsetek w stosunku rocznym

w razie zwłoki w płatności. W ocenie Sądu Okręgowego alimenty obniżone do takiego poziomu są adekwatne do możliwości płatniczych powoda i nie będą stanowiły nadmiernego obciążenia. W konsekwencji apelacja w pozostałym zakresie podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.